

OBNOVY BUDOV MÔŽU BYŤ **PILIEROM** **SOCIÁLNEJ** **POLITIKY NOVEJ** **VLÁDY**

Európa, svet a rovnako tak Slovensko dnes prechádza najhlbšou krízou od druhej svetovej vojny. Slovensko potrebuje stabilnú vládu a istoty. Predvídateľnosť, kontinuita v dohodnutých cieľoch a efektívne a adresné využívanie verejných zdrojov je niečo, po čom volá aj stavebný sektor a to dlhodobo.

Nová vláda by mala udržať ambície pre obnovu budov. Obnova budov priamo pomáha riešiť problém vysokých cien energií samospráv či domácností, riešiť problém energetickej chudoby a znečisteného vzduchu v smogových oblastiach či šetriť verejné financie. Navyše je to ekonomická príležitosť pre štát aj slovenské firmy v regiónoch.

Na naštartovanie obnovy a výstavby je potrebné, aby vláda podporila najmä stavebníkov, občanov a samosprávy. Tým podporí dopyt a rozhýbe súkromný kapitál uložený v bankách. Pritom takmer všetky tieto investície zostanú v krajine (stavebníctvo má jeden z najmenších podielov dovozu zo všetkých sektorov) a realizujú sa vo všetkých regiónoch Slovenska.

INVESTÍCIE DO OBNOVY NAŠICH BUDOV MAJÚ MNOŽSTVO POZITÍVNYCH ASPEKTOV Z HOSPODÁRSKEHO, SOCIÁLNEHO A ENVIRONMENTÁLNEHO HĽADISKA A DOKÁZALI BY:

Pomôcť domácnostiam znížiť účty za energiu. Slovensko patrí medzi krajiny EÚ, v ktorých dávajú domácnosti najväčší podiel svojich príjmov na energie spojené s bývaním. Jednoduchým zateplením strechy je možné ušetriť 15 % energie, no komplexnou obnovou je možné znížiť spotrebu energie o viac ako 70 %. Na Slovensku je väčšina budov energeticky nevhodných. Až 340 000 rodinných domov (34 %) je stále v pôvodnom stave a väčšina z nich je starších ako 40 rokov.

Výrazne znížiť výdavky na energiu v rozpočte verejnej správy; náklady na vykurovanie verejných budov dosiahli v roku 2021 takmer 500 mil. eur. Pri zohľadnení skutočných cien energií sa náklady v roku 2022 mohli blížiti k 1 mld. eur. Hlavným dôvodom je, že približne 75 % verejných budov je energeticky nevhodných a potrebuje obnovu. Komplexnou obnovou je možné dosiahnuť viac ako 70% zníženie spotreby energie aj vo verejnej budove.

Podporiť naštartovanie ekonomiky a tvorbu nových a kvalitných pracovných miest. Investícia do obnovy budov v hodnote 100 miliónov eur dokáže vytvoriť dodatočný HDP v objeme 130 mil. eur, príjmy verejných financií (dane, odvody, úspory na sociálnych transferoch) vo výške 31,3 mil. eur a vytvorí 3 500 pracovných miest. Vzhľadom k širokému dodávateľskému reťazcu sú investície do obnovy budov schopné podporiť rôzne odvetvia ekonomiky od malých živnostníkov po rôzne druhy subdodávok.

Podporiť živnostníkov a malé firmy v regiónoch. Podpora obnovy a výstavby budov nadpriemerne stimuluje domáci dopyt a lokálnu ekonomiku. Obnovu a výstavbu budov realizujú v drvivej väčšine živnostníci a malé a stredné firmy. Investície vytvárajú dopyt pre živnostníkov a MSP rovnomerne rozložený na regionálnej a miestnej úrovni, teda priamo tam, kde budovy stoja a kde ich užívatelia využívajú. Stimulácia lokálnej ekonomiky je efektívnym nástrojom na naštartovanie ekonomiky celej krajiny.

Naplniť potenciál zníženia spotreby zemného plynu. Slovensko má piaty najväčší potenciál na zníženie spotreby zemného plynu vďaka zatepleniu budov. Až 57 % všetkej energetickej spotreby plynu pripadá na Slovensku na budovy. Takmer 63 % (necelých 690 000) rodinných domov a necelých 73 % bytových domov (to je 750 000 bytov) vykuruje zemným plynom. To je viac ako 1,4 milióna domácností a jasný dôkaz, ako sme na Slovensku závislí na zemnom plyne. Dobrou správou však je, že máme na Slovensku jeden z najväčších potenciálov znížiť celkovú spotrebu plynu vďaka zatepleniu budov, vyplýva zo štúdie thinktanku BPIE – Buildings Performance Institute Europe. Každá úspora energie o 1% predstavuje zníženie dovozu plynu o 2,6 %.

Zlepšovať zdravie občanov prostredníctvom kvalitnejšieho vnútorného prostredia. v domoch v ktorých zateká a tvoria sa plesne dochádza k 1,9 – 2,5 násobne častejším zdravotným problémom ako u zvyšku populácie. Plesne a vlhké domovy výrazne zvyšujú šancu vzniku respiračných chorôb.

Podporovať dosiahnutie cieľov v oblasti klímy a energetiky. Renovácia budov je nákladovo najhospodárnejšie a najefektívnejšie opatrenie na znižovanie emisií skleníkových plynov Slovenskej republiky v najbližších rokoch. Z krátkodobého hľadiska do roku 2030 je najdôležitejší zdroj možných úspor energie práve politika obnovy budov.

VLÁDA BY PRETO MALA UROBIŤ ASPOŇ TÝCHTO 8 KROKOV.

SYSTÉMOVÉ RIEŠENIE ENERGETICKEJ KRÍZY

Čas, ktorý sme si kúpili zastropovaním cien energií je nutné využiť na podporu opatrení, ktorých cieľom je zníženie potreby energie v našich rodinných či bytových domoch, budovách škôl, úradov a podobne. Jednorazové investície do úsporných opatrení zabezpečujú kontinuálne zníženie spotreby energií a výdavkov každý ďalší rok, zatiaľ čo náklady na cenové stropy predstavujú každoročný výdavok pre štátny rozpočet.

RIEŠENIE

- Uprednostniť systémovú podporu obnovy budov v kombinácii s adresnou pomocou pre tých najzraniteľnejších oproti plošným cenovým stropom pre všetkých,
- Dôsledne uplatňovať princíp prvoradosti energetickej efektívnosti,
- Zabezpečiť, aby v hlavných strategických dokumentoch (Dlhodobá stratégia obnovy budov a Integrovaný národný energetický a klimatický plán – NECP) bola úspora energie kladená na prvé miesto,
- Nepodporovať nové projekty na využívanie fosílnych zdrojov z verejných prostriedkov.

REZORTNÁ SPOLUPRÁCA V OBLASTI BUDOV

Kompetenčne sú budovy roztrieštené minimálne medzi päť štátnych inštitúcií: Ministerstvo dopravy, Ministerstvo hospodárstva, Ministerstvo životného prostredia, Ministerstvo financií a Úrad pre územné plánovanie a výstavbu. Implementáciu veľkých podporných schém vykonáva taktiež Slovenská agentúra životného prostredia a Slovenská inovačná a energetická agentúra. Takáto roztrieštenosť kompetencií a podpory spôsobuje neefektívnosť a nekoordinovaný prístup.

RIEŠENIE

- Budovy sú strategickou infraštruktúrou krajiny. Potrebujú efektívnu medzirezortnú koordináciu a vo viacerých oblastiach jednotný zastrešujúci prístup.
- Potrebný nový impulz môže priniesť vytvorenie medzirezortnej komisie na úrovni ministrov, úradu vládneho splnomocnenca, či parlamentnej komisie,
- V prípade podporných programov je vhodné zabezpečiť, aby podpora pre daný segment (napr. rodinné domy) zastrešovala jedna inštitúcia.

DLHODOBÁ A EFEKTÍVNA PODPORA OBNOVY RODINNÝCH DOMOV

S cieľom úspešne doručiť pomoc vlastníkom rodinných domov z prostriedkov Plánu obnovy a systematicky znížiť energetickú náročnosť ich budov je potrebné:

RIEŠENIE

- Zaviest' stabilitu podmienok a kontinuálne výzvy (opak štart-stop systému výziev).
- Zabezpečiť dostatočné kapacity a systém na efektívne a rýchle spracovanie a vyhodnocovanie žiadostí, uzatváranie zmlúv a vyplácanie dotácie (na všetky úkony musí byť garantovaná a jasná lehota).
- Optimalizovať nastavenie podmienok za účelom zaistenia kvality obnovy.
- Nastaviť efektívne fungovania podpory rýchlych opatrení pre nízkoprijemové domácnosti (ObnovdomLight so spustením v roku 2024 z prostriedkov alokovaných v Pláne obnovy a kapitole REPowerEU).
- Zabezpečiť financovania programu Obnov dom a ObnovdomLight po roku 2026 (po ukončení Plánu obnovy), napríklad z prostriedkov Modernizačného fondu alebo Sociálno-klimatického fondu.

PRINCÍP LEAD-BY-EXAMPLE PRI OBNOVE A VÝSTAVBE VEREJNÝCH BUDOV

S cieľom zvýšiť kvalitu obnovy verejných budov, efektívnosť ich prevádzky, pripravenosť na obnovu a počet ročne obnovených budov je potrebné:

RIEŠENIE

- Zaviest' pravidlo podpory iba kvalitných riešení obnovy a výstavby budov financovaných z verejných zdrojov a nastavenie podporných programov či výziev tak, aby umožňovalo komplexné riešenia v súlade s kritériami kvality.
- Zvýšiť alokáciu zdrojov na podporu obnovy verejných budov z OP Slovensko aspoň dvojnásobne (súčasná alokácia cca 300 miliónov Eur na sedemročné obdobie v porovnaní s investičnou potrebou viac ako 500 miliónov ročne je nedostatočná).
- Zaviest' povinnosť vykonávať energetický manažment vo verejných budovách.
- Podporovať výstavbu nových verejných budov s certifikátmi udržateľnosti.
- Podporovať popri prípade podmieňovať používanie súťaží návrhov (architektonických súťaží).
- Pri obnove verejných budov podporovať využívanie systémov hodnotenia udržateľnosti.
- Vytvoriť, zverejniť a efektívne používať databázu o verejných budovách a ich stave.
- Zabezpečiť meranie energií a dostupnosti dát o spotrebe energií vo verejných budovách.
- Podporiť zavedenie efektívneho manažmentu a správy budov ÚOŠS.

PODPORA VYUŽÍVANIA SÚKROMNÉHO KAPITÁLU PRI OBNOVE VEREJNÝCH BUDOV

Pri investičnej potrebe viac ako 500 miliónov ročne na obnovu verejných budov je potrebné efektívne využívať taktiež súkromné zdroje. S cieľom zvýšiť objem investičných prostriedkov určených na obnovu verejných budov a teda počet obnovených budov a zlepšiť kvalitu obnovy cez garanciu úspor energie je potrebné:

RIEŠENIE

- Znížiť 100 percentnú intenzitu financovania obnovy verejných budov z verejných zdrojov.
- Novelizovať zákon o energetickej efektívnosti, ktorým sa umožnení realizácia GES rovnako tak podľa metodiky Eurostatu aj mimo nej.
- Nastaviť model na financovanie obnovy verejných budov z EŠIF tak, aby bolo možné kombinovať grant spolu s GES podľa vzoru ČR.
- Zčať s prípravou novej legislatívy vyplývajúcej z revízie Smernice o EE, ktorá stanoví povinnosť realizovať a posudzovať použitie GES pri obnove budov.

EFEKTÍVNE A KVALITNÉ FUNGOVANIE ENERGETICKEJ CERTIFIKÁCIE BUDOV

S cieľom zabezpečiť dostatočnú kontrolu kvality vyhotovenia certifikátov ako základného ukazovateľa energetickej hospodránosti budov a štandardizovanie údajov o energetickej náročnosti budov na Slovensku je potrebné:

RIEŠENIE

- Upraviť stavebné konanie tak, aby stavebné povolenie a kolaudačné rozhodnutie mohli získať iba stavby, ktoré spĺňajú minimálne požiadavky na energetickú hospodránosť budov.
- Vyčleniť rozpočtové prostriedky MD SR na vytvorenie potrebnej kapacity na výkon zákonnej povinnosti kontroly energetických certifikátov v požadovanom rozsahu,
- Zaviesť jednotnú metodiku kontroly a kontrolu v rôznych stupňoch plne automatizovať.
- Zvážiť zavedenie požiadaviek na akreditáciu výpočtových nástrojov poprípade zaviesť jednotný systém výpočtu certifikácie.
- Zčať s prípravou novej legislatívy vyplývajúcej z revízie Smernice o EHB, ktorá zavádza harmonizáciu a zefektívnenie energetickej certifikácie naprieč EÚ.

PODPORA PREDPROJEKTOVEJ PRÍPRAVY A TECHNICKEJ ASISTENCIE

S cieľom odstrániť jednu z najčastejších bariér pre dosahovanie úspor energií v sektore budov tým, že podporíme odborné a administratívne kapacity pri príprave projektov a tým aj prípravu kvalitných projektoch pre verejné investície je potrebné:

RIEŠENIE

- Vytvoriť fond na predprojektovú prípravu v minimálnej výške 50 miliónov eur ročne. Zabezpečiť financovanie fondu z prostriedkov štátneho rozpočtu od roku 2024. Zamerať jeho fungovanie na podporu predprojektovú prípravu, na podporu financovania počiatočnej fázy a realizácie strategických projektov s následným preplatením vynaložených prostriedkov.
- Po vzore českého programu EFEKT zriadiť priamu podporu pre kvalitnú predprojektovú prípravu, energetické poradenstvo a zvyšovanie osvedy v oblasti dosahovania úspory energie, kvalitnej obnovy či výstavby budov. Cieľom tejto neinvestičnej podpory je iniciovať investície do následnej realizácie opatrení na zvýšenie energetickej efektívnosti a zároveň motivovať príjemcov k využívaniu investičných národných a európskych dotačných programov (zvýšenie absorpčnej kapacity).

PODPORA BUDOVANIA KVALIFIKOVANEJ PRACOVNEJ SILY

S cieľom predísť ďalšiemu prehľbovaniu nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily v profesiách naviazaných na obnovu a výstavbu budov je potrebné:

RIEŠENIE

- Podporiť budovanie kapacít kvalifikovanej pracovnej sily prostredníctvom uvoľnenia alokácie pre stredné odborné školy.
- Podporiť duálne vzdelávanie a využívanie rekvalifikačných programov.
- Podporiť dlhodobé celoživotné vzdelávanie a zvyšovanie odbornosti existujúcej pracovnej sily v tomto odvetví.

O BUDOVIACH PRE BUDUCNOST': Budovy pre budúcnosť sú najväčšie profesionálne záujmové združenie pre sektor budov na Slovensku. Prostredníctvom svojich 9 členských organizácií reprezentujeme takmer 900 subjektov aktívnych v oblasti kvalitnej výstavby, obnovy a prevádzky budov.

Od vzniku združenia v roku 2013 je naším hlavným poslaním aktívne sa podieľať na tvorbe verejných politík, ktoré ovplyvňujú výstavbu a obnovu budov, s dôrazom na energetickú hospodárnosť, zdravé vnútorné prostredie a udržateľnosť.

ADRESA: Račianska 88 B, 831 02 Bratislava
KONTAKTY: Predseda Správnej rady, Peter **Robl**, robl@bpb.sk
Riaditeľka, Katarína **Nikodemová**, nikodemova@bpb.sk

